

آتش‌بس در لبنان و دشواری‌های پیش‌رو

سید حسین موسوی

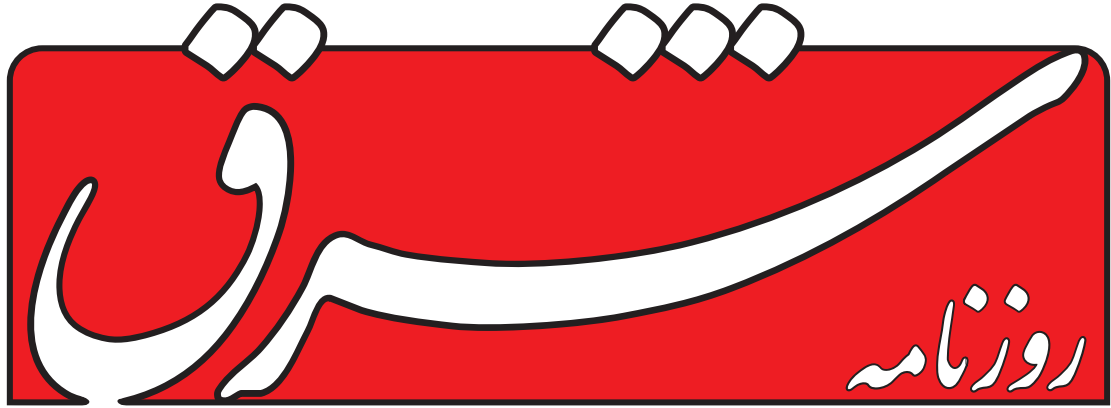
رئیس مرکز پژوهش‌های علمی و مطالعات استراتژیک خاورمیانه

دوروز پس از پایان مذاکرات میان ایران و آمریکا در سوئیس که موضوع آتش‌بس فوری و دائمی در همه جبهه‌ها به‌ویژه در لبنان مطرح شد، منابع خبری اعلام کردند که دو هیئت امنیتی و سیاسی از لبنان دور پنجم مذاکرات لبنان و اسرائیل را در واشنگتن از سر گرفته‌اند. در چهار روز مذاکره که جمعه پنجم تیرماه پایان یافت، محور اصلی مذاکرات بررسی سازوکارهای عقب‌نشینی اسرائیل از مناطق اشغالی جنوب لبنان و چگونگی خلع سلاح حزب‌الله بود. به گزارش خبرگزاری‌ها پس از انجام یک سلسله مذاکرات نسبتاً دشوار برای طرف لبنانی توافقی در ۱۴ بند تحت عنوان توافق چارچوب به امضای طرف‌های لبنانی، اسرائیلی و آمریکایی رسید که محدوده جغرافیایی و جدول زمان‌بندی عقب‌نشینی را مشخص می‌کرد. از جمله پیشنهادهایی که در دور چهارم مذاکرات در دوم و سوم ژوئن ۲۰۲۶ مطرح شد و مورد تأکید قرار گرفت، ایجاد مناطق آزمایشی در جنوب لبنان است که براساس آن ارتش لبنان کنترل و تأمین آن مناطق را پس از خروج اسرائیل بر عهده می‌گیرد و در صورت موفقیت به مناطق دیگر نیز گسترش خواهد یافت. در این دور از مذاکرات بر عقب‌نشینی آزمایشی از دو منطقه اطراف لیبانی تأکید شد تا در صورت موفقیت ارتش لبنان در سیطره بر این مناطق این روند ادامه یابد. آشکار است که این شیوه از کار نته‌تها مسئله آتش‌بس فوری و دائمی در همه خاک لبنان را که مطالبه تفاهم‌نامه ایران و آمریکا است، اجرا نمی‌کند، بلکه اسرائیل همچنان آزادی عمل را برای عملیات نظامی در خاک لبنان برای خود محفوظ می‌دارد. لازم به توضیح است که در بیانیه چهارم نیز که در واشینگتن منتشر شد، حتی مستنکردن بیروت و حومه جنوبی آن به‌صراحت در بیانیه ذکر نشده بود. موضوع ایجاد مناطق آزمایشی تحت کنترل ارتش لبنان نیز مسئله جدیدی نیست و قبلاً در منطقه جنوبی رود لیبانی آزمایش شده بود. این همه در همان منطقه، اسرائیل همچنان به نقض آتش‌بس و پیشروی ادامه داده است. ضمن آنکه در این دور از گفت‌وگوها نیز تضمینی برای تکرار اقدامات اسرائیل در نقض آتش‌بس حتی در صورت پایبندی ارتش لبنان به تعهداتش در حفظ مناطق آزمایشی وجود ندارد. در حال حاضر جدا از وعده‌های آمریکا برای تضمین پایبندی اسرائیل به توافقات، دولت لبنان هیچ اهرم فشاری علیه اسرائیل ندارد. دولت لبنان با وجود تمایل به استفاده از نتایج مذاکرات ایران و آمریکا که در بند اول تفاهم‌نامه ذکر شده، همچنان در عمل نسبت به آن تجاهل می‌کند و اصرار دارد که خود را از تفاهمات منطقه‌ای دور نگه دارد، درحالی‌که آشکار است لبنان در تفاهم میان ایران و آمریکا جایگاه محوری دارد و در نخستین بند تفاهم‌نامه ۱۴ بندی، سه بار نام لبنان ذکر شده است، آن هم در تفاهم‌نامه‌ای که میان رئیس‌جمهور آمریکا و رئیس‌جمهور ایران امضا شده و از مرجعیت بالایی نسبت به توافق اخیر برخوردار است.

آمریکا متعهد می‌شود که در آینده علیه لبنان اقدامی انجام نشود، زیرا متن توافق بر حاکمیت لبنان و وحدت سرزمینی آن تأکید دارد و انجام این کار به معنی عقب‌نشینی کامل اسرائیل از تمام سرزمین لبنان تلقی می‌شود. با آنکه جامعه شیعه لبنان و به‌ویژه حزب‌الله با مذاکرات سه‌جانبه لبنان، اسرائیل و آمریکا شدیداً مخالف هستند، اما مذاکره‌کنندگان لبنانی حداقل می‌توانستند با سودبردن از مفاد این تفاهم و با بالا بردن قدرت چانه‌زنی، بر عقب‌نشینی فوری، دائمی و جامع اسرائیل از خاک لبنان با فشاری کنند. چیزی که در چهار دور قبلی مذاکرات فاقد آن بودند. البته نشانه‌ها حاکی از آن است که با تأسف بسیار دولت لبنان از چنین اهرم بسیار قدرتمندی استفاده نکرد، زیرا اساساً هدف دولت لبنان ایجاد یک اردوگاه آمریکایی-اسرائیلی-لبنانی برای خلع سلاح حزب‌الله است. به همین خاطر اولویت نخست این اردوگاه ایجاد یک شراکت برای خلع سلاح حزب‌الله زیر نظر آمریکا است. حزب‌الله به‌درستی با مذاکرات واشینگتن مخالفت می‌کند؛ زیرا می‌داند که هدف آنان در نهایت بر غلبه موجودیت حزب‌الله متمرکز است به همین دلیل حزب‌الله خلع سلاح را به هر شکلی که باشد، رد می‌کند؛ زیرا در اختیار داشتن سلاح اساساً برای مقاومت لبنان در برابر اقدامات وحشیانه اسرائیل ضروری است و در غیاب یک دولت قوی و مورد اجماع سه طایفه بزرگ لبنانی، حزب‌الله برای حفاظت از جامعه شیعه در برابر تهدیدهای خارجی به قدرت مقاومت نیاز دارد. همین هفته گذشته بود که ترامپ اظهار کرد سوریه می‌تواند در خلع سلاح حزب‌الله نقش ایفا کند. این اقدامی ماجراجویانه است که می‌خواهد پای یک دولت عربی را برای برخورد با جامعه شیعه لبنان باز کند و فتنه جدیدی را در منطقه دامن خواهد زد. گرچه رژیم سوریه تمایز نکند کرد اما قصد مداخله در لبنان را ندارد، اما طرح چنین ایده‌هایی می‌تواند بسیار خطرناک باشد.

شنبه ۲۰ تیر ۱۴۰۵
۲۶ محرم ۱۴۴۸
۱۱ جولای ۲۰۲۶
سال بیست‌ودوم
شماره ۵۴۲۳
۴۰ هزار تومان
۱۲+۸ صفحه

روزنامه

ویژه‌نامه مراسم وداع و تشییع رهبر شهید

این ویژه‌نامه همزمان با ایام مراسم تشییع رهبر شهید انقلاب منتشر شد

ضمیمه امروز روزنامه شرق را از روزنامه فروشی‌ها بخواهید

شکوه وداع بارهبر شهید

در «شرق» امروز می‌خوانید: چراغ سبز فروش موشک تاماهاوک به آلمان • دست‌هایی در کار است مسی جام بیاورد؟ سحر طلوعی • «اندی برنام» جانشین «استارمر» می‌شود • هرمز و پایان تفاهم؟! • برگزیده‌ها

برگزیده‌ها

گزارش «شرق» از جنگ بی‌پایان در جنوب ایران

خانه اینجاست جایی برای رفتن نداریم

آیا طرح صلح آمریکا کارآمد است؟

فصل جدید در لیبی بدون مشارکت لیبیایی‌ها

روایت یک شهر پس از شب براضطراب موشکیاران و نگرانی از بازگشت ناامنی و آسیب به زندگی روزمره:

چابهار

در سوگ برج سفید

نگاهی به ابعاد شخصیتی رهبر شهید در گفت‌وگو با محسن رهامی

نگاه بلندمدت، رهبری را از تصمیم‌های هیجانی دور نگه می‌داشت

با وجود نرسیدن به جمع چهار تیم برتر جام جهانی ۲۰۲۶

غرش شیرهای اطلس ادامه خواهد داشت

یادداشت

دام «هم جنگ، هم صلح»

سینا کریم‌پور

روزنامه‌نگار

پس از جنگ ۱۲ روزه و جنگ رمضان، مناسبات ایران و آمریکا دچار تغییری گسترده شد. آمریکا دریافت که نمی‌توان ایران را در چارچوب الگوهایی دید که پیش‌تر در آنها مداخله کرده بود؛ برای ایران نیز این تجربه روشن کرد که ابزارهای لازم برای جلوگیری از تحمیل پاسخ‌کوئی و ایجاد قدرت چانه‌زنی را در اختیار دارد. با این حال مسئله اصلی همچنان باقی است: آیا این قدرت می‌تواند به توافقی پایدار و به دستاوردی سیاسی تبدیل شود؟ بنابراین این رابطه دیگر در چارچوب قدیمی «نه جنگ، نه صلح» توضیح‌دانی نیست. آن وضعیت بر بازدارندگی، تهدید و برهیز دو طرف از ورود به جنگ مستقیم استوار بود؛ اما اکنون جنگ از سطح احتمال عبور کرده و به تجربه‌ای تکرار شونده تبدیل شده است. مذاکره ادامه دارد، اما هم‌زمان حمله نیز رخ می‌دهد؛ آتش‌بس برقرار می‌شود، اما هیچ سازوکار مطمئنی برای جلوگیری از شکست آن وجود ندارد؛ خاک ایران هدف قرار می‌گیرد و ایران نیز پایگاه‌های نظامی آمریکا در منطقه را هدف قرار می‌دهد.

این گزارش را در صفحه ۲ بخوانید. عکس: گزشتی شرق

«شرق» گزارش می‌دهد: مراسم وداع، تشییع و تدفین رهبر شهید انقلاب از تهران تا قم، نجف، کربلا و مشهد

آخرین قاب باشکوه

یادداشت

دگرگونی پارادایم تاریخی ایران؛ میراث «رهبر شهید»

ابوالفضل فاجح

همدستی بخشی دیگر، تهاجمی عظیم سامان یافت، اما این رؤیای شوم محقق نشد. ایرانی که در دفاع مقدس، در رویارویی با قلدرهای منطقه آبدیده شده بود، در جنگ ۱۲ روزه محک خورد و در نبرد ۴۰ روزه در برابر ابرقدرت جهانی و اسرائیل ایستاد. ایرانی که نزدیک به دو قرن، بیش از آنکه فرصت پاسخ داشته باشد، ضربه خورده بود، این بار برای نخستین‌بار ضرب سستی تأثیرگذار نشان داد. این نخستین بار در دوران معاصر است که با وجود رویارویی با قدرتی در تراز آمریکا و فناوری‌های فوق‌پیشرفته آن، ایران توانست از حاکمیت ملی خود صیانت کند. شاید یکی از مهم‌ترین شگفتی‌ها در دوران جنگ، در رفتار ملت ایران آشکار شد. بخش عظیمی از جامعه ایران به‌رغم مشکلات و نارضایتی‌ها، نشان داد به یک خودآگاهی تاریخی دست یافته است. گزاره نیست اگر گفته شد در برابر یک «ابرقدرت»، یک «ابرملت» قد برافراشت. بارها شاهد نقدهای بی‌رحمانه‌ای بوده‌ایم، اما آنچه با انقلاب و رهبری امام (ره) محقق شد، فقط تأسیس یک نظام سیاسی جدید با بازایی استقلال میهن نبود، بلکه بازسازی «دولت‌بودگی» و ملت‌بودگی» ایران بود. با انقلاب، اکثریت ملت ایران سیاسی شدند و با جنگ تحمیلی، با جای‌جای این سرزمین احساس پیوندی عمیق برقرار کردند و با انتخابات بی‌دری، هرچند ناقص، احساس مسئولیت جمعی در سرنوشت مشترک را تجربه کردند.

به همراه ضعف داخلی؛ و سووم، شکاف عظیم فناوری‌های که پس از انقلاب صنعتی غرب پدید آمد و در تحمیل شکست‌های سنگین نظامی و سیاسی به ایران نقشی تعیین‌کننده داشت. آمریکا، در طلیعه قرن جدید سیاسی و در دورانی که سودای گسترش بی‌نقاب سلطه خود بر جهان را دنبال می‌کند، در میان انبوهی از اطلاعات گمراه‌کننده، به این باور رسید که شکاف فناوری امروز به‌مراتب عمیق‌تر از دوران جنگ‌های ایران و روس است. همچنین، ایران از تنش‌ها و کسکل‌های عمیق داخلی رنج می‌برد، از دولت و ملتی منسجم برخوردار نیست و خود را قادر و پهلوی دو امپراتوری روسیه و بریتانیا توانستند خساراتی چنان سنگین بر ایران تحمیل کنند. این تفاوت را باید در سه عامل مهم جست‌وجو کرد: نخست، اقتدار صفویه و افشاریه در برابر عثمانی؛ دوم، سستی و حقارت حاکمان قاجار و پهلوی در برابر بیگانگان

صدویست‌وشش‌ریز پس از تهاجم بزرگ‌ترین قدرت نظامی عصر حاضر به ایران، در روزهای تشییع پیکر رهبر شهید قرار گرفته‌ایم. ایران در فاصله میان آن شهادت و این تشییع، دگرگونی‌های عظیمی را پشت سر گذاشته و خود را برای ورود به فصلی جدید از تاریخ آماده می‌کند. هر رهبر و هر رخداد در تراز ملی، بخشی از تاریخ و هویت ایران را شکل می‌دهد؛ از این‌رو، بازخوانی برجسته‌ترین دستاورد تمدنی این دوران به زعم نگارنده، ضرورتی تاریخی است. ایران پس از نادرشاه، هرگاه مورد تهاجم امپراتوری‌های زمانه واقع شد، سه سرنوشت تلخ را متحمل شد: یا سرزمین‌هایی از پیکره ایران جدا شد، یا کشور به اشغال بیگانه درآمد، یا حاکمیت ملی زیر نفوذ سنگین قدرت‌های خارجی قرار گرفت. داغ آنچه روسیه و بریتانیا بر سر این سرزمین مظلوم آوردند، هرگز التیام نیافته و همچنان بر حافظه تاریخی ایرانیان سنگینی خواهد کرد. اگرچه ایران در نبرد جالدران مغلوب شد، اما در ادامه دوران صفوی و سپس در عصر افشاری، عثمانیان چندین بار از ایران شکست خوردند یا از دستیابی به اهداف خود بازماندند. بسا این همه، در دوران قاجار و پهلوی دو امپراتوری روسیه و بریتانیا توانستند خساراتی چنان سنگین بر ایران تحمیل کنند. این تفاوت را باید در سه عامل مهم جست‌وجو کرد: نخست، اقتدار صفویه و افشاریه در برابر عثمانی؛ دوم، سستی و حقارت حاکمان قاجار و پهلوی در برابر بیگانگان

یادداشت

چه کسی بازی را بهتر بلد است؟

مهدداد احمدی‌شیخانی

ندارد، همان باقی می‌ماند که دوباره متوسل به سلاح و جنگ شود. اما مسئله این است که پیش از این و در جنگ ۴۰ روزه، به این ابزار و تاکتیک متوسل شده و نتیجه نگرفته بود و حتی در همان جنگ آخرالزمانی شکست خورده بود؛ همان موقع که وعده بازگرداندن ایران به عصر حجر می‌داد و می‌گفت امشب یک تمدن نابود خواهد شد. اما چرا چنین نشد و از وعده نابودی تمدن ایرانی عقب نشست؟ واقعیت این است که اگر قرار باشد وارد بازی شویم، ایران نشان داده این بازی را از هرکس دیگر بهتر بلد است و اگر قرار باشد به قول لنینسی گراهام پس از دو هزار سال، تکلیف ایران را بکسره کنیم»، ایران در جنگ وجودی و آخرالزمانی از هرکس دیگری انگیزه بیشتری دارد و چنانچه تصمیم دشمنان بر غرق کردن ایران باشد، این تنها ایران نیست که غرق می‌شود، بنابراین جهان سرمایه‌داری باید تصمیم می‌گرفت که آیا برای حفظ هژمونی آمریکا، حاضر است کل خاورمیانه نابود شود و چند میلیون انسان تشنه آب در کشورهای خشک و بی‌آب تلف شوند و ده‌ها میلیون آواره به سوی اروپا هجوم ببرند و مشتی ساختمان و برج و آسمان‌خراش شیشه‌ای در سمنزار باقی بگذارند یا از در عقلا نیت وارد شود و با ایران به تفاهم برسد؟ داستان دقیقاً همین است. اگرچه ترامپ چندین م‌شاعر قابل اتکایی ندارد و با تحقیر و وحشت از تهدید به انتقام دست به گریبان است و قطعاً این ویرانی ذهنی می‌تواند او را به جنون بکشاند، ولی خوشبختانه جهان سرمایه‌داری، با همه خونخواری و ستمگری، دارای عقلا نیت است و به قول لنین که از «بر سر عقلا آمدن سرمایه‌داری» گفته بود، بعید است نظام سرمایه‌داری جهانی عقل خود را به دست ترامپ بسپارد و رضایت دهد که با نابودی ایران و نابودی کل خاورمیانه حاصل از جنگ آخرالزمانی، اقتصاد جهانی ۵۰ سال به عقب برگردد. برای همین هم بود که با وجود اینکه ترامپ طی دو شب تنش را به سرعت بالا برد، در شب سوم ناگهان آتش شروع جنگی دوباره که این بار بسیار استعداد آخرالزمانی شدن داشت، فرو نشست.

ادامه در صفحه ۷

نوبت دوم

«خلاصه آگهی عرضه عمومی»

شناسه آگهی: ۲۲۱۵۴۰۵
رجوع به صفحه ۳
م الف ۹۹۰

همکار گرامی آقای احسان احمدی

درگذشت پدر بزرگوارتان را تسلیت عرض می‌کنیم.

از خداوند سبحان برای آن مرحوم، غفران و برای شما و سایر بازماندگان صبر آرزو مندیم.

روزنامه شرق